

Štukature u Palači šećera, novom domu Muzeja grada Rijeke, tema su predavanja dr. sc. Damira Tulića

PRIMJER KASNOBAROKNOG KLASICIZMA U HRVATSKOJ

Štukature u Palači šećera, novom domu Muzeja grada Rijeke, tema su predavanja dr. sc. Damira Tulića, izvanrednog profesora na Odsjeku za povijest umjetnosti riječkog Filozofskog fakulteta. *In medias res*, Tulić nam govori što predstavljaju štukature i gdje se nalaze one umjetnički najvrjednije.

– Najreprezentativniji prostor Upravne zgrade svečana je dvorana na drugom katu koja je direktorima kompanije služila za primanja, domjenke, a vjerojatno i balove. Ukras svih zidova i svoda izveden je u štuku, odnosno smjesi gipsa i mramorne prašine pomiješane s vapnom i vodom, a koja se u žitkom stanju lako oblikuje te potom brzo očvrstne. Pravokutna je dvorana arhitektonski raščlanjena korintskim pilastrima, koji nose vijenac i svod podijeljen u četiri polja. U njima su medaljoni sa scenama iz antičkog Rima, odnosno njegove vojne i carske povijesti, a omeđeni su ratničkim trofejima, to jest prikazima oružja, stjegova, oklopa te vojnih instrumenata položenih na hrastove grane, kaže Tulić. Cjelokupni ukras odiše kasnobaroknim ili jozefinskim klasicizmom tipičnim

za vladavinu cara Josipa II. Habsburga (1780. – 1790.), a koji se očituje u ponovnom oduševljenju za umjetnost antičkog Rima, naglašavajući pritom njezinu jednostavnu strogost i uzvišenost.

Braća Somazzi

– Dvorana se prema pročelju, odnosno jugu, otvara trima vratima i balkonom s kojeg su direktori i gosti mogli uživati u pogledu na Kvarner te na flotu svog trgovačkog imperija. Uz svečanu dvoranu dva su salona čiji su svodovi također bogato ukrašeni štukaturama, od kojih je onaj zapadni do danas bolje sačuvan. Njihov je ukras slobodnije zamišljen, a ljupku toplinu sugeriraju raznobojni cvjetni motivi na vijencu i stropu izvedeni na način rokoko. Dekoracije salona čini bogati vijenac s medaljonima okruženima

cvijećem na koji se nastavlja strop s klasicizirajućim vojnim trofejima i girlandama, ističe naš sugovornik.

Na temelju stilske analize, Tulić smatra da se ukrasi salona i dvorane mogu povezati s braćom Clementeom (Montagnola, 1758. – ?) i Giacomom (Montagnola, 1763. – ?) Somazzijem iz kantona Ticino, Švicarska.

– Majstori su u posljednja dva desetljeća 18. te prva dva desetljeća 19. stoljeća ostavili golem opus zahtjevnih štuko-dekoracija po crkvama Hrvatskog primorja, Kvarnera i Dalmacije. Riječke su štukature njihov najraniji i najbolji rad te vjerojatno i razlog dolaska na Jadransku obalu. Valja imati na umu da su braća vodila dobro organiziranu radionicu koja je bila osposobljena za složenije građevinske poduhvate te adaptacije i ukrašavanje podjednako profanih i sakralnih prostora. I dok su njihovi svjetovni dokumentirani radovi u Zadru i Pagu propali, do danas su sačuvani brojni crkveni interijeri ukrašeni štuko-svodovima s reljefnim figuralnim kompozicijama te oltari. Mogu se tek usputno navesti njihova ostvarenja u crkvama u Novom Vinodolskom, Bribiru, Malom i Velom Lošinju, Rabu, Senju, Jablancu, Pagu, kaže Tulić i podsjeća na povijest i važnost upravne zgrade nekadašnje rafinerije šećera u Rijeci.

Rafinerija šećera

– Upravna zgrada riječke rafinerije šećera sagrađena 1752. godine, najimpresivniji je sačuvani dio nekada velikog gospodarskog kompleksa namijenjenog preradi šećernih sirovina. Upravnu je zgradu 3. ožujka 1785. zahvatio velik požar. Najveći dio zgrade obnovljen je već sljedeće godine, a ukrašavanje interijera okončano je dovršetkom fresaka 1789. godine. Nakon požara uređene su i štukaturama opremljene reprezentativne prostorije na drugom katu, odnosno svečana dvorana i uz nju dva bočna salona. Arhitektura ove impozantne zgrade oplemenjena raskošnim štukaturama u interijeru može se prepoznati kao jedan od najvršnjih primjera kasnobaroknog klasicizma u Hrvatskoj i na istočnoj obali Jadrana, zaključuje Damir Tulić.

Jakov KRŠOVNIK



Damir Tulić održao je predavanje u sklopu projekta »Et tibi dabo«



Svečana dvorana sa štukaturama u Upravnoj zgradi riječke šećerane



Palača šećera danas je novi dom Muzeja grada Rijeke